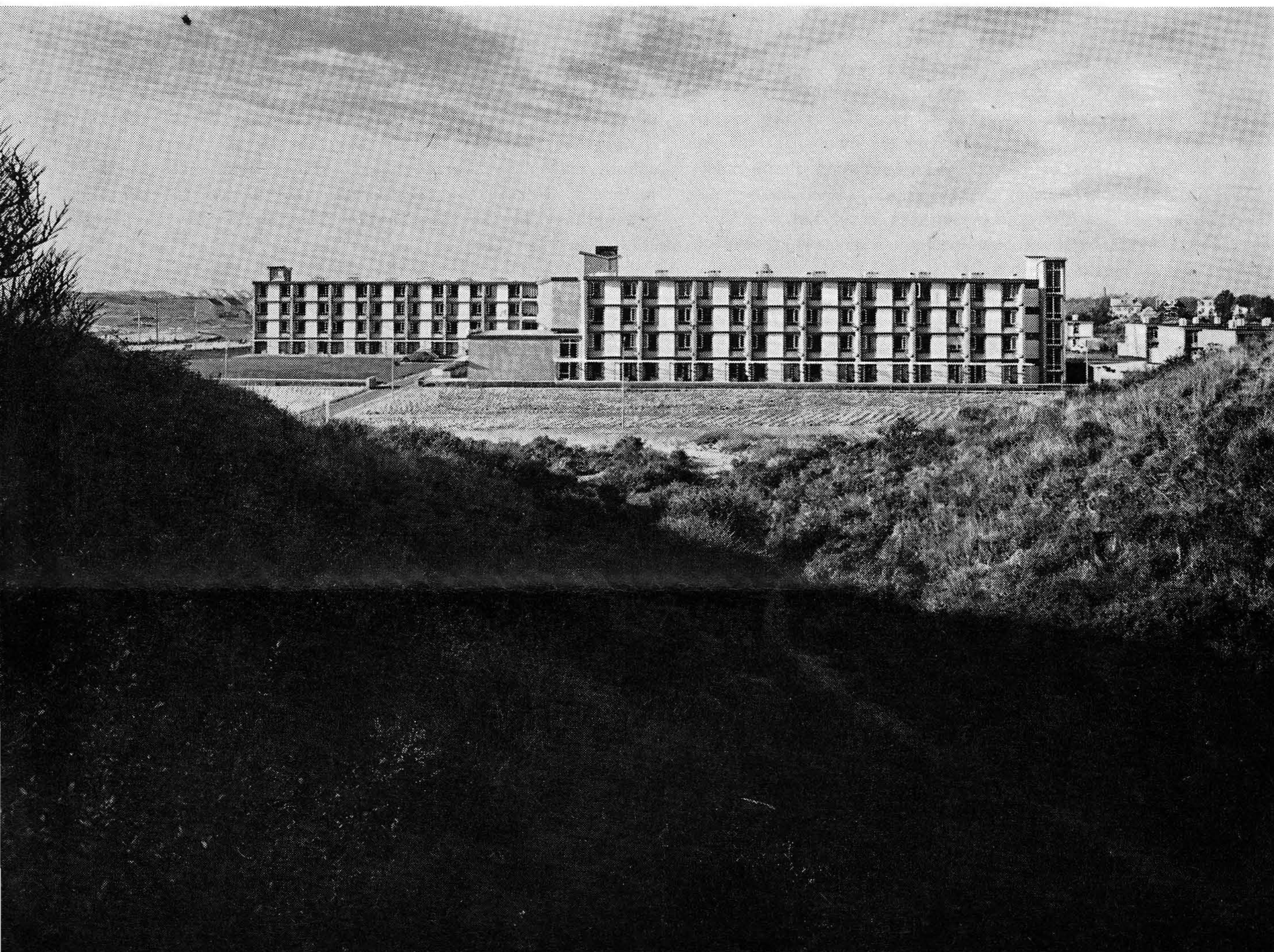
het HUIS in de DUINEN



Het Huis in de Duinen, gebouwd in 1955 naar het plan van de werkgroep Van Tijen-Boom-Posno.

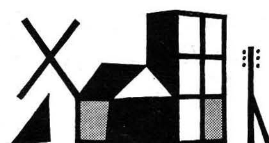
De recreatiezaal biedt ruimte aan velen, die daar hun kaartje komen leggen, hun thee drinken of hun babbeltje willen maken.



Een grote luifel wijst de weg naar de ingang. Bij goed weer wordt graag gebruik gemaakt van het ruime terras.



Onder de luifel en door de draaideur komt men in de royale ingangshal van Het Huis in de Duinen.



het Huis in de Duinen, een huis als een dorp

Op de dag dat we een bejaardenhuis in Zandvoort zouden bezoeken, stelde De Bilt ons aan de kust stormachtige zuidwestelijke wind in het vooruitzicht. Het was niet te veel gezegd. Op de boulevard dreef een geparkeerd 'lelijk eendje', waarvan de eigenaar verzuimd had de handrem te gebruiken, vele meters af. Op het strand zelf joeg de wind het zand voort en zette de storm schuimkoppen op het zeewater om de weerstand van de kust te beproeven.

's Avonds, heelhuids thuisgekomen, merkten we dat schoenen en kousen vol zaten met zand, souvenir van een badplaats in najaarsstemming. Maar de bewoners van 'Het Huis in de Duinen' liepen zelfs in die storm nog op pantoffels door de grote hal. Zij wisten zich veilig beschut door de draaideur en glazen wanden, die de kou buitenhielden en een behaaglijke warmte omsloten.

In niet te fraai Nederlands staat op de pilaar bij de ingang te lezen:

'Dit gebouw wil aan zijn bewoners
zeggen
dat er behalve een verleden ook een
toekomst is,
een toekomst, die zij zelf hebben helpen
maken
en waaraan zij mede nog deel kunnen
hebben.'

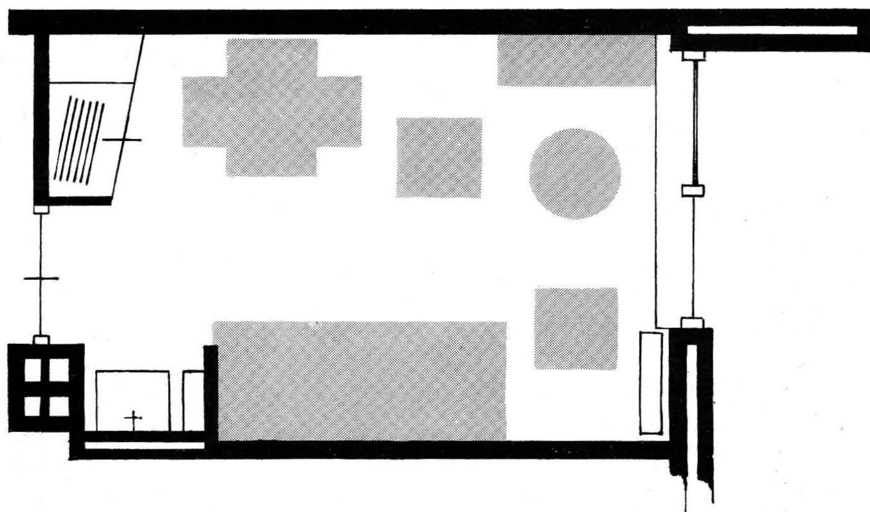
We mogen dit beschouwen als de geloofsbelijdenis van de stichting, die 'Het Huis in de Duinen' verwezenlijkte.

Dat is nu vijf jaar geleden; ons bezoek werd enige dagen uitgesteld vanwege de viering van het eerste lustrum vóór en grotendeels ook dóór de bejaarde bewoners zelf, die in leeftijd variëren van 60 tot 96 jaar. Onder regie van de 76-jarige mevrouw J. Bachrach-Dorndeck voerden zij onder meer de Bruiloft van Kloris en Roosje op, met eigengemaakte tekst die héél toepasselijk was.

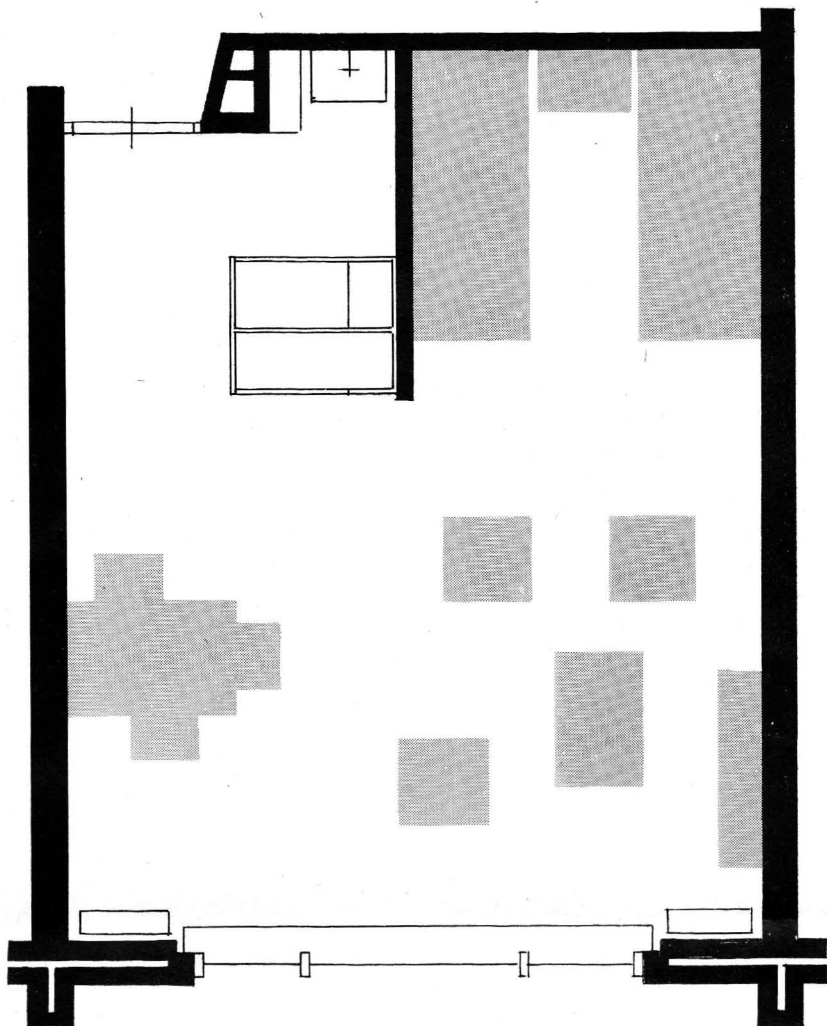
Hetgeen niet de eerste bruiloft in het huis is, want al eerder zijn twee alleenstaande bewoners met elkaar in het huwelijk getreden. Na een korte verloving konden zij een echtparenkamer betrekken.

Een dorpje op zichzelf, zo'n bejaardenhuis, zij het dat de sfeer minder dorps is dan in een gemeente met zo'n 250 zielen. Men ontmoet elkaar geregeld, bijvoorbeeld op een feestavond, bij het kijken naar de televisie of tijdens de wekelijkse kerkdienst (zondagsmorgens Heilige Mis, in de namiddag een protestantse dienst), maar werkelijk één grote familie is het niet. Dat wordt ook niet bevorderd; juist in een tehuis is het van belang dat de bewoners hun zelfstandigheid bewaren. Wel is er veelvuldig contact tussen de bejaarden van één bepaalde gang. Daar staan dan ook zitjes om samen thee te drinken of een buurpraatje te houden. Iedere gang heeft bovendien zijn vertegenwoordiger in de Contactcommissie van het huis, een op prijs gestelde instelling, die de leiding haar voorstellen kan doen.

De bewoners van 'Het Huis in de Duinen' - dat ontworpen is door de architecten ir. W. van Tijen en M. Boom - vallen administratief gezien uiteen in verschillende categorieën. Allereerst zijn er - als grote meerderheid - de eenpersoonskamers (2 meter 70 bij 4 meter 12), tweehonderd in getal. Dan komen de tweepersoonskamers (4 meter 10 bij 5 meter 56) en de echtparenkamers (4 meter 60 bij 5 meter 90). De tarieven hiervan zijn



Een eenpersoonskamer in Het Huis in de Duinen. De kamer is 4.12 lang en 2.70 m breed. Er is een wastafel en een radiator van de centrale verwarming. Een suggestie voor de inrichting is met de grijze vlakken aangegeven.

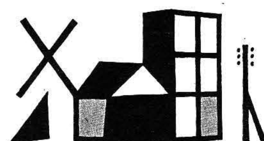


De echtparenkamer is twee keer zo groot als de eenpersoonskamer. De maten zijn 5.90 lang bij een breedte van 4.60 m. Een muurtje is in de kamer zo geplaatst, dat daarmee het slaapgedeelte is aangegeven, dat desgewenst met een gordijn van de rest van de kamer kan worden gescheiden. Twee radiatoren, twee kasten en een wastafel behoren tot de uitrusting van de kamer. De wijze waarop de inrichting van de kamer door de architecten werd gedacht blijkt uit de in grijs aangegeven opstelling der meubelen.

respectievelijk 186, 342 en 372 gulden per maand, in welk bedrag alle voeding en bewoning begrepen is, plus verwarming, een deel van het wasgoed, het wekelijks schoonmaken van de kamer, rijwielstalling, gebruik van elektriciteit tot een bepaalde hoeveelheid en een aantal kleinere voorzieningen. Voor gebruik van ziekenkamer en verpleging wordt als regel niets in rekening gebracht. Afgezien van de vitrage dienen de bewoners zelf voor de meubilering te zorgen. Een nuttige maatregel, omdat het persoonlijk element zo eerder behouden blijft. Overigens komt het me voor, dat juist dat inrichten van zo'n kamer een beangstigende opgave moet zijn voor mensen die overstappen uit een normale woning. Vooral de eenpersoonskamers zijn namelijk klein en bovendien erg langwerpig, zodat er niet veel in kan en de fantasie weinig kansen krijgt. Het begint met een opklapbed en dan is al heel wat ruimte vergeven. Nu moeten we hier haastig drie mededelingen aan toevoegen. Ten eerste: we hebben geen bewoner gesproken die zich niet tevreden toonde. En wij brachten onze bezoeken heus niet altijd in aanwezigheid van de directrice, zuster Volkers, wier optreden trouwens allerminst aan een ongedwongen ontmoeting in de weg stond. We konden vrij door de gangen lopen, zoals ieder ander dat kan en aankloppen bij wie men maar wil. Dit huis kent géén portier: men gaat naar binnen en loopt regelrecht door naar de kamer van degene die men bezoeken wil.

Ten tweede: 'Het Huis in de Duinen' heeft een enorme wachtlijst. Er staan thans 1200 personen ingeschreven. 'Met de toewijzing van de eenpersoonskamers zijn we nu toe aan juni '56', zegt de directrice. Dat betekent wel iets, namelijk dat het vijfjarige tehuis 52 maanden achter loopt met het aannemen van nieuwe bewoners.

En daarmee komen we automatisch op het derde punt: er zijn te weinig tehuizen voor bejaarden, maar er wordt gewerkt aan de achterstand en . . . men streeft steeds naar verbetering. 'Het Huis in de Duinen' is het eerste gebouw van de Nederlandse Centrale voor Huisvesting van Bejaarden, een instelling die niet streeft naar winst en die verscheidene vooraanstaande Nederlanders in haar bestuur heeft. Na Zandvoort zijn inmiddels zes tehuizen gebouwd: Amsterdam (het Gerhardhuis), Dokkum, Uithuizermeden, Nieuwenhoorn, Scheemda en Wedde. In de laatste twee gevallen betreft het complexjes bejaarden-woningen. Bij elkaar ten bedrage van 25 miljoen gulden.



Voorts zijn negen tehuizen in aanbouw en dertig andere in voorbereiding. 'We zijn trots op Zandvoort, zoals iedere vader trots is op zijn eersteling. Maar we zien heus wel de tekortkomingen en streven er naar die elders te vermijden.' Dit horen we ten kantore van de N.C.H.B. aan de Kloveniersburgwal in Amsterdam. 'Als we wéér een Zandvoort moesten bouwen, dan werd er heel wat anders gedaan', zegt directeur Oosterhuis: 'meer hobbykamers, meer ruimte voor bewegingstherapie, ander glas in de vensters, waardoor de warmte geïsoleerd blijft, en . . . bredere kamers.'

twee uit velen

Over de voor- en nadelen van het wonen in een tehuis zijn we uitvoerig ingelicht door het gastvrije echtpaar J. C. Rugaart-Holwerda, welks kamer terug te vinden is in de codecijfers D3-4. De heer Rugaart is zeven jaar geleden, toen hij 65 werd, met pensioen gegaan. Hij had een lange journalistieke loopbaan achter de rug, die in 1905 begon in zijn geboorteplaats Hilversum en eindigde in Apeldoorn, waar hij van 1927 tot 1941 en van 1945 tot 1953 hoofdredacteur was van de Nieuwe Apeldoornsche Courant. Hij is nu 72, zijn vrouw 81, hetgeen men niet zou zeggen. 'Ik heb hem in 1918 meteen gewaarschuwd dat-ie een ouwe vrouw zou trouwen', zegt ze met ogen die tintelen van plezier omdat het allemaal zo is meegelopen.

Na de pensionering is het echtpaar eerst een tijdje in Huis ter Heide (bij Zeist) gaan wonen, waar het best beviel. Maar daar moest men voor zichzelf zorgen en om ook daarvan af te zijn, werd in januari 1956 de stap gemaakt naar Zandvoort. 'Een goede sfeer, aangenaam verblijf, voorkomende verzorging', zegt de heer Rugaart. 'Een nadeel is, dat dit huis zo excentrisch gelegen is. Ik had liever in of rond Utrecht gezeten. Vandaar ben je gauwer overal.'

Tegenwoordig geldt het verlangen naar



Het interieur van het echtpaar Rugaart getuigt wel helemaal van het vitale genoegen, dat de bewoners erin vinden zich te omgeven met alle dingen die hun in een lang leven dierbaar geworden zijn. De kamer is er vol van en zij gebruiken meer mogelijkheden dan de architecten bij hun suggestie voor de inrichting voor ogen stonden.



Utrecht minder dan vroeger. De benen van de 'heer des kamers' willen niet zo goed meer - hopelijk is het tijdelijk - en daarom is hij meer gebonden aan de beperkte ruimte van het huis zelf (dat met plantsoen en tuin mee nog altijd 20.000 vierkante meter beslaat). Gelukkig is de bushalte zeer dicht bij, zodat er nog wel eens een uitstapje naar Haarlem of Amsterdam af kan: 'M'n benen zijn slecht, maar m'n hoofd is drommels goed.'

maximale vrijheid

Voordat het echtpaar Rugaart besloot naar Zandvoort te gaan, hadden ze terdege hun licht opgestoken in een reeks tehuizen. 'Stel je voor, de een eiste dat je om tien uur 's avonds binnen zou zijn, en de ander verlangde dat je tevoren kwam vragen of je bezoek mocht ontvangen. Dat is niets voor ons. Nee, wat dat betreft is 'Het Huis in de Duinen' voortreffelijk. Men is hier volkomen vrij. Natuurlijk dien je je te onderwerpen aan bepaalde regels, maar dat is redelijk. Verlangens heb je altijd, maar men moet leren wat toe te geven.'
De heer Rugaart noemt een bezwaar van bejaardentehuizen: 'Het is een feit dat negentig procent van de bewoners bestaat uit vrouwen en tien procent uit mannen. Nu heb ik niets tegen vrouwen - met een zijdelingse blik naar zijn echtgenote -, maar 't heeft toch konsekwenties. Er wordt veel meer gepraat, men loopt bij elkaar over de vloer en praat over iedereen. In tehuizen met minder vrijheid is zoiets een gevaar voor de goede sfeer. Hier ben je min of meer een zelfstandige flatbewoner. We bemoeien ons natuurlijk wel met de buren, zeer vriendschappelijk zelfs, maar als we alleen willen zijn dan zijn we ook alleen. Dat is belangrijk.'
Over het voor en tegen van tehuizen: 'Minister Klompé wil de mensen ook als ze oud zijn in hun eigen milieu houden. 't Klinkt mooier dan het is. De verhouding tussen ouders en kinderen is zeer veranderd. De binding met het huis is veel kleiner geworden. De na-oorlogse huizen zijn trouwens veel te klein om nog aan dit ideaal te kunnen vasthouden. Als de mensen tegen de zeventig lopen, blijkt het moeilijker voor hen om behoorlijk verzorgd te worden. Het voordeel van een groot huis als dit is, dat je altijd de gewenste verzorging kunt krijgen. Je behoeft maar op een knopje te drukken, dat in iedere kamer aanwezig is.'
Het echtpaar Rugaart leeft hier zeer genoeglijk. De lange wandelingen van enkele jaren terug zijn helaas verleden tijd, maar het uitzicht en de naaste omgeving zijn schitterend. 'En 's avonds is het zo mooi zitten hier voor het raam, met al die lichte plekken in de gevels van het gebouw.' Het roken heeft de heer Rugaart afgeschaft, voornamelijk omdat rook hinderlijk is in een kamer waar ook geslapen wordt. Hij heeft er niet veel behoefte meer aan.
Verder is de kamer vol kranten en boeken. 'Ik kom tijd tekort. Lectuur bijhouden, correspondentie afdoen.' Het echtpaar heeft zelf telefoon op de kamer, want 'zonder dit communicatiemiddel kunnen we niet meer leven.'
Ze zijn zeer tevreden: 'Nogmaals, we komen tijd tekort.' Iedere dag van half tien tot half één zit de heer Rugaart achter zijn schrijfmachine, want hij werkt nog mee aan enkele periodieken. Een journalist moet nu eenmaal schrijven, óók in zijn vrije tijd. Daarom is in de hoek van de kamer een bureau neergezet en wordt er geslapen op onderschuifbedden. 'Werken,' zegt de heer Rugaart, 'werken. Je wordt er oud mee en je blijft er jong van.'
En dat is een mooi woord om er een serie mee te beëindigen.

Frans Oudejans